

แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2

(พ.ศ. 2552 – 2556) ไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด

กลุ่มงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

คำนำ

สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2552 เห็นชอบและประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติด้วยการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการกระทรวง กรม แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาองค์กรชุมชน แผนพัฒนาขององค์กรในระดับภูมิภาค แผนพัฒนาองค์กรสาธารณะ ตลอดจนแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำเป็นโครงการ/กิจกรรม เพื่อรองรับการดำเนินภารกิจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น กระทรวงมหาดไทย จึงมีหนังสือ ที่ มท 0211.4/ว 4091 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2552 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อให้จังหวัดขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ไปสู่การปฏิบัติ และกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้จัดทำคู่มือเพื่อดำเนินงานแผนฯ ฉบับที่ 2 สำหรับองค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน แต่เนื่องจากจังหวัดเป็นองค์กรที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในระดับภูมิภาค ในการผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครอง พัฒนาในเรื่องสิทธิมนุษยชนของประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับสากล โดยมุ่งประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ ด้วยเล็งเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนในระดับภูมิภาค (จังหวัด) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้จัดทำ **แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ไปสู่การปฏิบัติ ในระดับจังหวัด** ขึ้น เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานในเบื้องต้นให้กับจังหวัด **โดยจังหวัดสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ได้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน** ซึ่งในการนี้ หากจังหวัดใดมีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติแล้วโดยวิธีการที่จังหวัดได้ดำเนินการก็ให้ดำเนินการต่อไปตามแนวทางที่เห็นว่าเหมาะสม โดยหวังว่าข้อมูลที่จัดทำขึ้นในครั้งนี้จะช่วยให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จและสนับสนุนการทำงานของจังหวัด ต่อไป และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กระทรวงยุติธรรม

สารบัญ

	หน้า
แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) ไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด	1-3
คำอธิบายเพิ่มเติมสาระสำคัญของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556)	4-6
ตัวอย่างการกรอกแบบรายงานการติดตามประเมินผลเพิ่มเติมและคำอธิบายในแต่ละช่องการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในระดับจังหวัด (ตารางตามแนวนอน) (ในกรณีที่จังหวัดมีการดำเนินงานมากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2)	7
ภาคผนวก ปาฐกถาพิเศษนายกรัฐมนตรี การประชุมเชิงปฏิบัติการ "ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : รวมพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วน" เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2553	

แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) ไปสู่การปฏิบัติ ในระดับจังหวัด

1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

1.1 <u>มติคณะรัฐมนตรี</u> เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2552 เห็นชอบและประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการกระทรวง กรม แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาองค์กรสาธารณะ ตลอดจนแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำเป็นโครงการ/กิจกรรมเพื่อรองรับการดำเนินภารกิจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

1.2 <u>หนังสือสั่งการจากกระทรวงมหาดไทย</u> ที่ มท 0211.4/ว 4091 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2552 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

1.3 <u>ความเป็นมาของการดำเนินงานตามแผนฯ ฉบับที่ 2</u>

ข้อมูลปรากฏในคู่มือเพื่อดำเนินงานแผนฯ ฉบับที่ 2
บทนำ 1-5 ภาคผนวก หน้า 75-76,101-102

2 แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานระดับจังหวัด

2.1 <u>แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานในระดับจังหวัด</u> เพื่อขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีผู้แทนจากตัวแทนของภาครัฐ (ส่วนราชการ) ภาคเอกชน และภาคประชาชนภายในจังหวัด เป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

2.2 <u>จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ</u> เกี่ยวกับ

(1) สร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิเสรีภาพ

(2) สร้างความรู้ ความเข้าใจ สาระแผนฯ ฉบับที่ 2

(3) การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

(4) การติดตามประเมินผล

***หมายเหตุ** 1) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้ความร่วมมือในการจัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ร่วมกับจังหวัด

2) จัดเตรียมเอกสารแจกจ่ายที่ประชุม ได้แก่ บทสรุปสำหรับผู้บริหารเกี่ยวกับแผนฯ ฉบับที่ 2 สาระแผนฯ คู่มือเพื่อดำเนินงานแผนฯ ฉบับที่ 2 เป็นต้น

ข้อมูลปรากฏในแผนฯ ฉบับที่ 2 (เล่มสีน้ำเงิน) และในคู่มือเพื่อดำเนินงานแผนฯ ฉบับที่ 2 หน้า 47 และบทที่ 4 และบทที่ 5

3 แปลงแผนสิทธิมนุษยชนไปสู่การปฏิบัติ

3.1 <u>แปลงแผนสิทธิมนุษยชนไปสู่แผนปฏิบัติ</u> โดยแต่ละหน่วยงานแปลงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติด้วยการ

(1) เนื่องจากได้ล่วงเลยเข้าสู่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ดังนั้น ข้อมูลผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 – 2553 ให้พิจารณาโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานมีการดำเนินงานไปแล้วและมีความสอดคล้องกับแผนฯ ฉบับที่ 2 เพื่อเตรียมรายงานผลตามแบบที่กำหนดของ**ทั้ง 2 ปี รายงานพร้อมกันในเดือน พฤศจิกายน 2553** <u>ซึ่งไม่ต้องมีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ</u>

(2) สำหรับปี พ.ศ. 2554-2556 ให้หน่วยงานทบทวนแผนพัฒนาขององค์กรเพื่อพิจารณาดำเนินงานในด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยการเพิ่มเติมโครงการ/กิจกรรมในด้านสิทธิมนุษยชนที่จะดำเนินงานตามแผนพัฒนาของตนเอง หรือจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนที่ชัดเจนในรอบ 3 ปี

3.2 <u>ดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนที่วางไว้</u>

(1) ตั้งจ่ายงบประมาณหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จังหวัด,องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, องค์กรพัฒนาเอกชน,องค์กรอื่น ๆ เป็นต้น

(2) จัดทำโครงการ/กิจกรรมตามแผนที่วางไว้

****หมายเหตุ** จังหวัดอาจมีการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบอื่น ๆ ก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น ในนามองค์กรเครือข่ายภาพรวมทั้งจังหวัด เป็นต้น

ข้อมูลปรากฏในคู่มือเพื่อดำเนินงานแผนฯ ฉบับที่ 2
บทที่ 4 การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ หน้า 49-62

4 ติดตามประเมินผล

4.1 <u>ติดตามประเมินผล</u> กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะทำการติดตามประเมินผลการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

(1) สำหรับผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2552-2553 ให้แต่ละหน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาที่สอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พร้อมกันภายในเดือน พฤศจิกายน 2553 ตามแบบที่กำหนด โดยแยกเป็นรายปี

(2) เมื่อมีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2556 แล้วให้แต่ละหน่วยงานรายงานผลการดำเนินงาน <u>ภายในเดือน พฤศจิกายน ของทุกปี</u>

(3) รวบรวมแบบติดตามประเมินผลของทุกหน่วยงานเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของจังหวัด

4.2 <u>การกรอกแบบติดตามประเมินผล</u>

(1) แจกจ่ายแบบติดตามให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด (โดยอาจแจกจ่ายในวันที่มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจก็ได้) หรือจะจัดทำแบบติดตามขึ้นใหม่ที่ง่ายต่อการประมวลผลให้แต่ละหน่วยงานกรอกก็ได้ พร้อมคำอธิบายการกรอกแบบติดตามประเมินผล หากกรณีออกแบบฟอร์มใหม่

(2) จัดทำคำอธิบายการกรอกแบบติดตามประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางในการกรอกข้อมูล

ข้อมูลปรากฏในคู่มือเพื่อดำเนินงานแผนฯ ฉบับที่ 2
บทที่ 5 การติดตามประเมินผล หน้า 63-68 (สาระในการติดตาม)
หน้า 69-73 (คำอธิบายการกรอกแบบติดตาม) และภาคผนวก
หน้า 103-110 (แบบติดตามประเมินผล)

5 วิเคราะห์ข้อมูลในการติดตามประเมินผลภาพรวมจังหวัด

5.1 <u>รวบรวมข้อมูล</u> ของทุกหน่วยงานในจังหวัดมาสังเคราะห์เพื่อเตรียมกรอกแบบติดตามประเมินผล**ในภาพรวมของทั้งจังหวัด** โดยรายงานผลการดำเนินงานตามแผนในแบบชุดเดียวกัน เรียงตามยุทธศาสตร์ของแผน

เช่น -ยุทธศาสตร์ที่ 1 ป้องกันการละเมิด....

-กลยุทธ์ที่ 1.1 ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ที่ 1 ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์ที่ 1.1 ....

-โครงการ/กิจกรรมหลักเฉพาะที่มีสำคัญ

โครงการ.....

กลุ่มเป้าหมาย..... เป็นต้น

***สำหรับรายละเอียดในข้ออื่น ๆ ตามแบบให้รายงานโดยวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม

**หมายเหตุ หากจังหวัดใดมีการดำเนินงานมากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2 อาจมีการจัดทำเอกสารข้อมูลเอกสารเพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบฟอร์มก็ได้เพื่อให้ง่ายกับการประมวลผลในการรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ ซึ่งในการนี้ ได้ยกตัวอย่างแบบฟอร์มที่จะรายงานผลในกรณีที่มีการดำเนินงานมากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ ปรากฏแนบท้ายแนวทางดังกล่าว

5.2 <u>วิเคราะห์ประมวลผลเบื้องต้นในระดับจังหวัด นอกเหนือจากแบบติดตาม ปรากฏในคู่มือฯ หน้าที่ 66 ข้อ 5.4.2</u> ใน 3 ประเด็น

(1) หน่วยงานที่นำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติคิดเป็นร้อยละเท่าใดของหน่วยงานในสังกัดทั้งหมด

(2) ประเด็นปัญหาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนมีปัญหาใดที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย

(3) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวม

(4) อื่น ๆ

5.3 <u>จัดประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานในระดับจังหวัด</u> เพื่อพิจารณาอีกครั้งในข้อ 5.1 และ 5.2

5.4 <u>รายงานการติดตามประเมินผลในภาพรวมของจังหวัด</u>โดยนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อนำเรียนปลัดกระทรวงมหาดไทยและรายงานกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อีกทางหนึ่ง

ข้อมูลปรากฏในคู่มือเพื่อดำเนินงานแผนฯ ฉบับที่ 2 บทที่ 5 การติดตามประเมินผล หน้า 63-68 (สาระในการติดตาม) หน้า 65 (แผนภาพเส้นทางการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนฯ) การกรอกแบบรายงานหน้า 69-73 (คำอธิบายการกรอกแบบติดตาม) และภาคผนวก หน้า 103-110 (แบบติดตามประเมินผล)

***หมายเหตุ 1. แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) ไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัดดังกล่าวเป็นกรอบแนวทางเบื้องต้นให้กับจังหวัดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน **โดยจังหวัดสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ได้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน** ในการนี้ หากจังหวัดใดมีการดำเนินการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติแล้วโดยวิธีการที่จังหวัดได้ดำเนินการก็ให้ดำเนินการต่อไปตามแนวทางที่เห็นว่าเหมาะสม

2. กลุ่มงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการเผยแพร่สื่อเกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ไม่ว่าจะเป็น ความเป็นมา แผนฯ ฉบับที่ 2 คู่มือการดำเนินงานแผนฯ แบบติดตามประเมินผล คำอธิบายและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานสามารถศึกษาหรือเข้าไปดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.rlpd.moj.go.th ซึ่งด้านหน้าเว็บไซต์ จะปรากฏ หัวข้อ "แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ"

3. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พร้อมให้คำปรึกษา แนะนำ ความช่วยเหลือในการตอบข้อซักถามให้กับหน่วยงานภายในจังหวัด ทั้งนี้ หากเกิดปัญหาหรือมีข้อสงสัยที่มิอาจตอบได้ให้ประสานงานกับกลุ่มงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ โทร. 0 2141 2744,46,58 ซึ่งพร้อมให้ความช่วยเหลือกับทางจังหวัดเสมอ

คำอธิบายเพิ่มเติม
สาระสำคัญของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556)

.....

1. <u>สาระสำคัญของแผนฯ ฉบับที่ 2</u>

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 มีช่วงระยะเวลาประกาศใช้ ตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2556 โดยแผนประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และระดับปฏิบัติการ โดยมีเป้าหมายหลัก วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ 14 กลยุทธ์ และ 43 กลวิธี และมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งในระดับยุทธศาสตร์และระดับกลยุทธ์ ซึ่งข้อสังเกตที่สำคัญปรากฏ ดังนี้

1.1 การเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์ จะเรียงลำดับจากยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกลวิธี ยกตัวอย่าง **ยุทธศาสตร์**ที่ 1 จะเป็นหัวข้อ (1) **กลยุทธ์**ในยุทธศาสตร์ที่ 1 จะเป็นหัวข้อ (1.1) และ**กลวิธี**ในกลยุทธ์ที่ (1.1) จะเรียงลำดับตั้งแต่ (1.1.1) – (1.1.4) และกลยุทธ์ที่ (1.2) ก็จะมีกลวิธีตั้งแต่ (1.2.1) และ (1.2.2) เป็นต้น ตามเอกสารบทสรุปสำหรับผู้บริหาร แผนฯ ฉบับที่ 2 (เล่มสีขาวคาดน้ำเงิน)

1.2 รายละเอียดใน 14 กลยุทธ์และ 43 กลวิธี จะเป็นรายละเอียดตามแต่ละยุทธศาสตร์ โดยกลวิธี จะเป็นการยกตัวอย่างผลผลิต/โครงการสำคัญที่ควรดำเนินการ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานสามารถดำเนินการที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในกลวิธีก็ได้

1.3 ในแต่ละยุทธศาสตร์จะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย (1) ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนา และการเรียนรู้ (2) ด้านอาชีพและแรงงาน (3) ด้านสาธารณสุข (4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (5) ด้านที่อยู่อาศัย (6) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การคุ้มครองผู้บริโภค (7) ด้านเสรีภาพการสื่อสารและสื่อมวลชน (8) ด้านการเมืองการปกครอง (9) ด้านกระบวนการยุติธรรม (10) ด้านสิทธิชุมชน ซึ่งข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในแต่ละด้านเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน จังหวัดสามารถศึกษาได้จากแผนฯ ฉบับที่ 2 (เล่มสีน้ำเงิน) หน้า 39-96 โดยข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจะช่วยในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

2. **คำอธิบายในแต่ละยุทธศาสตร์** (ตามเอกสารบทสรุปสำหรับผู้บริหาร แผนฯ ฉบับที่ 2 (เล่มสีขาวคาดน้ำเงิน))

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคตามความเป็นจริงนอกเหนือจากความเสมอภาคทางกฎหมาย

<u>คำอธิบาย</u> เป็นการส่งเสริม ป้องกัน หรือเฝ้าระวัง**กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่มีโอกาสถูกละเมิดสิทธิ ไม่ให้**ถูกกระทำการละเมิดสิทธิ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน อาทิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ ความเท่าเทียม เป็นต้น ในการดำเนินงานไม่แต่เฉพาะที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพียงอย่างเดียว ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 1 จะประกอบด้วย 2 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ (1.1) ส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการปกป้องสิทธิมนุษยชน และ (1.2) สนับสนุนการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชน

2. **คำอธิบายในแต่ละยุทธศาสตร์** (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 คุ้มครองสิทธิมนุษยชนในทุกกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน

<u>คำอธิบาย</u> เป็นการคุ้มครอง ฟื้นฟู ช่วยเหลือ เยียวยาประชาชนที่ตกเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิอย่างเป็นธรรมตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 2 จะประกอบด้วย 3 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ (2.1) เสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงการร้องเรียนและได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ (2.2) คุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิและผู้ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม และ (2.3) สนับสนุนให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์จากการฟื้นฟูและเยียวยาที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนากฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

<u>คำอธิบาย</u> เป็นการพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมายใดที่ยังคงมีบทบัญญัติที่มีการละเมิดสิทธิ หรือไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน อาทิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ ความเท่าเทียม เป็นต้น หรือไม่เป็นไปตามหลักสิทธิและเสรีภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือกฎ ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ตลอดจนอื่น ๆ ที่เป็นกลไกทางกฎมาย และรวมไปถึงการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติให้ทั่วถึงและเป็นธรรมด้วย ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 จะประกอบด้วย 2 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ (3.1) ปรับปรุงกฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน (3.2) เสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติให้ทั่วถึงและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้มีความเข้มแข็งในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

<u>คำอธิบาย</u> การพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้มีความเข้มแข็งในทุกภูมิภาคและตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 4 จะประกอบด้วย 7 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ (4.1) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนทุกภาคส่วน (4.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการทำงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ (4.3) พัฒนาองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในบริบทของสังคมไทย (4.4) พัฒนาบุคลากรทุกระดับขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน (4.5) ส่งเสริมการใช้อำนาจที่ถูกต้องเหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ (4.6) สร้างวัฒนธรรมองค์กรในภาครัฐเรื่องการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (4.7) ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมเกี่ยวกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ

ตัวอย่าง

แบบรายงานการติดตามประเมินผลเพิ่มเติม
การปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในระดับจังหวัด
(ในกรณีที่จังหวัดมีการดำเนินงานมากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2)

.....

เนื่องจากแบบรายงานการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ที่กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดทำขึ้นตามคู่มือเพื่อดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (เล่มสีขาวคาดเขียว) เป็นแบบรายงานที่เหมาะสำหรับหน่วยงานที่มีการดำเนินงานตามแผนฯ ฉบับที่ 2 เพียงแค่ยุทธศาสตร์เดียว ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับจังหวัดในการที่จะรวบรวมประมวลผลในภาพรวมของทั้งจังหวัด**ในกรณีที่มีการดำเนินงานที่มากกว่า 1 ยุทธศาสตร์** ดังนั้น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้จัดทำแบบรายงานการติดตามประเมินผลเพิ่มเติม (ตารางตามแนวนอน) หากกรณีที่จังหวัดใดมีการดำเนินงานที่มากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2 และมีโครงการ/กิจกรรมเป็นจำนวนมากที่ดำเนินงานตามแผน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการประมวลผลการดำเนินงานตามแบบรายงานในข้อ 1.1 – 1.5 ซึ่งจังหวัดสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับการดำเนินงานก็ได้ ซึ่งหากใช้ตารางตามแนวนอนแล้วก็ให้ระบุไว้ในแบบรายงานการติดตามประเมินผลแบบเดิมว่า "ปรากฏตามข้อมูลตามตารางที่แนบมาพร้อมนี้"

สำหรับการรายงานตามแบบรายงานการติดตามประเมินผลในข้ออื่น ๆ ตั้งแต่ข้อ 1.6-1.8 และ 2-5 ให้พิจารณาจัดทำข้อมูลในภาพรวมโดยมิต้องแตกรายละเอียดเป็นรายโครงการ/กิจกรรม

แบบรายงานการติดตามประเมินผลเพิ่มเติมการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในระดับจังหวัด (ในกรณีที่จังหวัดมีการดำเนินงานมากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2) ปรากฏตามเอกสารแนบท้าย

ตัวอย่างการกรอกแบบรายงานการติดตามประเมินผลเพิ่มเติมและคำอธิบายในแต่ละช่อง
การปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ในระดับจังหวัด (ตารางตามแนวนอน) ปีงบประมาณ พ.ศ.....
(ในกรณีที่จังหวัดมีการดำเนินงานมากกว่า 1 ยุทธศาสตร์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2)

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2	โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ	งบประมาณดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์	ระดับการดำเนินงานในภาพรวม	ผลผลิต (Output) ในภาพรวม	ผลลัพธ์ (Outcome) ในภาพรวม (ถ้ามี)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน					
กลยุทธ์ที่ 1.1 ส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนักและจิตสำนึกในการปกป้องสิทธิมนุษยชน	*<u>**ส่วนภูมิภาค**</u> 1. โครงการส่งเสริมเผยแพร่สิทธิและเสรีภาพ 2. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการมีอาชีพหัตถกรรมเครื่องจักรสาร 3. จัดทำหลักสูตรในเรื่องสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษา *<u>**ส่วนท้องถิ่น**</u> 1. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุข	20,000,000 บาท	ระดับจังหวัด	-ประชาชนเข้าร่วมโครงการ 2,000 คน -ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่กำหนด	ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ต่อยังครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น ทำให้เกิดการรับรู้ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี
กลยุทธ์ที่ 1.2.....	.....	.....	.....	.....	.....
ยุทธศาสตร์ที่ 2 คุ้มครองสิทธิมนุษยชน					
กลยุทธ์ที่ 2.1.....	.....	.....	.....	.....	.....

เป็นการระบุยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ตามแผนฯ ฉบับที่ 2

เป็นการระบุโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการเป็นรายยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

เป็นการระบุงบประมาณที่ดำเนินงานเป็นรายยุทธศาสตร์

การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม โดยส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่มากน้อยอย่างไร คือระดับประเทศ ภาค จังหวัด ตำบล อื่น ๆ

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานในภาพรวมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประโยชน์ที่ได้หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานในภาพรวม

ภาคผนวก

ปาฐกถาพิเศษ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ

"ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ: รวมพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วน"

โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

ภายใต้หัวข้อเรื่อง "บทบาทของรัฐบาลในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยผ่านแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒"

วันจันทร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ หอประชุมกองทัพเรือ กรุงเทพมหานคร

.....

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้กล่าว ปาฐกถาพิเศษ ในช่วงพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ภายใต้หัวข้อ "ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : รวมพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วน"

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงและอธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด และท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่านครับ

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ "ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : รวมพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วน" ที่กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นในวันนี้

หลักการสิทธิมนุษยชน

ประเด็นในเรื่องของสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นที่ในปัจจุบันนั้น มีความตื่นตัวกันอย่างกว้างขวางไม่เพียงเฉพาะในประเทศของเรา แต่หากเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจทั่วโลก อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิมนุษยชนนั้น ก็ยังเป็นประเด็นที่มีความท้าทายหลายต่อหลายสังคม รวมทั้งสังคมไทยด้วย ทั้งนี้เพราะสิทธิมนุษยชนนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด กับหลักของการยอมรับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งหมายถึงว่า สิทธิมนุษยชนที่กล่าวกันอยู่เป็นสิทธิที่ดำรงอยู่โดยธรรมชาติ นั้นหมายถึง สิทธิเสรีภาพ หลายประเภท เช่น สิทธิในชีวิตและร่างกาย หรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก ล้วนแล้วแต่เป็นสิทธิซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่เรียกว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ซึ่งสิทธิเหล่านี้ในหลายยุคหลายสมัยหรือในหลายสังคมก็จะมีการรับรองขึ้นโดยกฎหมายนับตั้งแต่กฎหมายสูงสุดของประเทศ นั่นคือ รัฐธรรมนูญ ไปจนถึง กฎหมายหรือแนวนโยบายของรัฐในแต่ละประเทศด้วย

พัฒนาการดำเนินการของประเทศไทยในเรื่องสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยเองก็ได้มีการพัฒนาในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยมีความก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับ ที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อมีรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ขึ้น ก็มีการรับรอง และมีกลไกในเรื่องของการส่งเสริม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการของการยกร่างรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติในเรื่องของสิทธิเสรีภาพที่ครอบคลุมกว้างขวางกว่ารัฐธรรมนูญฉบับอื่นๆในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการรับรองศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งหลักการและแนวคิดดังกล่าว ก็ได้มีการรับรองไว้เช่นเดียวกัน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ที่ได้มีการบัญญัติสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ได้รับการส่งเสริมการคุ้มครอง นอกจากนั้นก็ยังได้มีการขยายและเพิ่มประเภท สิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากขึ้นกว่าเดิมด้วย และที่สำคัญที่สุด ข้อจำกัดข้อหนึ่งในอดีตซึ่งมักจะมีการบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญว่า สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะได้รับการคุ้มครองและรับรองนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับการตรากฎหมาย ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงได้มีการบัญญัติ ไว้อย่างชัดเจนว่า สิทธิและเสรีภาพที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เกิดขึ้นหรือมีผลโดยทันที ไม่ต้องรอให้มีการไปตรากฎหมายขึ้นมาเสียก่อน ซึ่งก็ถือว่าเป็นการรับรองหลักการที่ได้กล่าวไปแล้วนั่นก็คือ สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่มีอยู่หรือดำรงอยู่โดยธรรมชาติ

รัฐบาลได้มีการผลักดันในเรื่อง การปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาอย่างต่อเนื่อง พร้อมๆกันไปนั้นก็ได้สานต่อบทบาทของประเทศไทยในเรื่องของสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ไทยซึ่งเป็นประเทศแรกในเอเชียได้ลงนามรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและหลังจากนั้นมีการผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าในหลายๆด้าน โดยเฉพาะการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๗ ฉบับ จากทั้งสิ้น ๙ ฉบับ โดยอีก ๒ ฉบับนั้นก็อยู่ในระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะได้ดำเนินการเพื่อที่นำไปสู่การเข้าเป็นภาคีในที่สุด นอกจากนั้นในรอบปีเศษๆที่ผ่านมารัฐบาลยังได้ผลักดันประเด็นในเรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับของภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่ประเทศไทยทำหน้าที่เป็นประธานของอาเซียน ได้มีการผลักดันให้เกิดคณะกรรมมาธิการระหว่างรัฐบาลของอาเซียนเป็นคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติซึ่งเกิดขึ้นในระดับของภูมิภาคนี้ และขณะนี้กลไกต่างๆ ก็ได้เริ่มต้นทำงานแล้ว นอกจากนั้นประเทศไทยยังได้รับเลือกจากประเทศสมาชิกให้เป็นคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ หรือ Human Right Council และก็ล่าสุด ท่านเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว) ยังได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของประเทศไทย และการได้รับความไว้วางใจ

และความเชื่อมั่นในสายตาระหว่างประเทศในการย้ำถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาลในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทยก็เป็นพัฒนาการที่มีความสำคัญทางด้านสิทธิมนุษยชนอีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นไปตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา อันเป็นการยกระดับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล และทำให้บรรดาประเทศในภูมิภาคเอเชีย นอกเหนือจากประเทศไทยแล้วก็จะมีอีกไม่กี่ประเทศที่มีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเช่นเดียวกัน

ความสำคัญของการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒

เหตุผลที่มีความจำเป็นจะต้องมีการตราแผนสิทธิมนุษยชนในระดับชาติขึ้นก็โดยเป็นข้อเท็จจริงที่ว่า การดำเนินในการส่งเสริม และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้น คงไม่สามารถที่จะเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งได้ ในส่วนของภาครัฐและในส่วนขององค์กรอิสระ แม้จะมีกระทรวงยุติธรรม มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมไปถึงองค์กรอิสระอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ในการติดตาม ดูแลและให้ความเป็นธรรมในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน แต่ในข้อเท็จจริงนั้นสิทธิมนุษยชนจะครอบคลุมไปในเรื่องของสิทธิเสรีภาพหลายๆ ด้านอย่างกว้างขวาง ซึ่งหมายความถึงว่าหน่วยงานทุกกระทรวง ทบวง กรม ก็จะมีหน้าที่ ในภารกิจประจำของตัวเอง ที่จะต้องดูแลว่าการดำเนินการต่างๆ ทั้งของภาครัฐและของเอกชนนั้น สอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักการ ในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั่นเอง

รัฐบาลเองได้มีการวางหลักไว้ในนโยบายที่ได้แถลงต่อสภาและแผนบริหารราชการแผ่นดิน โดยจะแทรกอยู่ในนโยบายหลักทางด้านต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นที่มาของการดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วม และได้จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติและประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยแผนฉบับนี้จะมีผลครอบคลุมตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๕๒ - พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งยุทธศาสตร์สำคัญ ๔ ประการจะประกอบด้วย (๑) การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน (๒) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๓) การพัฒนากฎหมายและกลไกทางกฎหมาย และ (๔) การพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพ ซึ่งถือว่ายุทธศาสตร์ทั้ง ๔ ด้านนี้ ก็เป็นยุทธศาสตร์ที่ค่อนข้างจะครอบคลุมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

สภาพการณ์ในปัจจุบันที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนฯ

สภาพการณ์ในปัจจุบันน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนบางประการ โดยจะแยกเป็นประเด็นหลักๆที่มีความสำคัญอย่างน้อย ๓ ด้าน ดังนี้

ประเด็นแรก คือ เป็นด้านที่รัฐบาลพยายามที่จะผลักดันเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือเรื่องของ **ความมั่นคงของมนุษย์** ผ่านการจัดให้มีเรื่องของสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องของมาตรฐานในการครองชีพของประชาชน ซึ่งมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องโดยลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรอบสิบกว่าปีที่ผ่านมาก็ได้มีความก้าวหน้าค่อนข้างมาก ระบบการดูแลในเรื่องของสุขภาพ การสาธารณสุข การศึกษา รวมถึงการขยายสิทธิประโยชน์ไปยังกลุ่มคนต่างๆ เช่น ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนพิการ เป็นต้น สิ่งต่างๆเหล่านี้ มีความก้าวหน้าไปมาก ดังนั้น ช่วงระยะเวลาจากนี้ไป จึงเป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลมองว่า จะต้องมีการดำเนินการให้มีลักษณะของความเป็นระบบ มีความชัดเจน มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ซึ่งขณะนี้ได้มีการผลักดันไปในหลายส่วนด้วยกันและก็เชื่อว่าจะสามารถเร่งรัดให้การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่พี่น้องประชาชนคนไทยและผู้อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น มีความชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การดูแลในเรื่องของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพนั้น ก็ยังมีอีกหลายปัญหาที่เป็นเรื่องที่ท้าทายอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือปัญหาทางด้านสังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม ที่มีต่อสถาบันครอบครัวก็ดี และความพร้อมของคนไทย ในการที่จะมีครอบครัวและมีการดูแลผู้คนต่างๆได้อย่างครอบคลุมชัดเจนและมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ปัญหาซึ่งเคยเป็นปัญหารุนแรงในก่อนหน้านี้ ก็ได้มีความพยายามในการที่จะขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาไป เช่น ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งเมื่อมีการปรับปรุงกฎหมาย มีการระดมความร่วมมือของหลายภาคส่วน และมีการทำความเข้าใจกับหน่วยปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ก็ดูจะคลายปัญหานี้ลงไป แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงเป็นเรื่องที่จะต้องมีการติดตาม เพื่อที่จะให้การทำงานในลักษณะนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และอาจจะเป็นต้นแบบ หรือแบบอย่างของการเข้าไปดูแลปัญหาการละเมิดสิทธิทางด้านอื่นๆ

ประเด็นที่สอง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความท้าทายอย่างมาก ในปัจจุบัน นั่นคือ **ปัญหาของการโยกย้ายถิ่นฐาน** โดยการนี้ครอบคลุมในส่วนของประชาชนคนไทยด้วยกันเอง ซึ่งมีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาจากชนบทสู่เมืองมากยิ่งขึ้น และหลายครั้งก็ต้องเข้ามาอยู่สภาวะแวดล้อม ซึ่งขาดความพร้อมในหลายๆ ด้าน พร้อมๆกันไป **ปัญหาในเรื่องของคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทย** ก็เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ปีนี้ก็เป็นปีที่จะจัดทำสำมะโนประชากรและเคหะ ซึ่งจะเริ่มต้นในเดือนกันยายน โดยเป็นที่คาดหมายว่าตัวเลขที่ออกมาจากการสำรวจในครั้งนี้ น่าจะทำให้มีความตื่นตัวมากยิ่งขึ้นกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประชากร คาดว่าตัวเลขที่เราใช้อยู่ปัจจุบันว่ามีประชากรอยู่ ๖๓ ล้านคนนั้นน่าจะต่ำกว่าความเป็นจริงพอสมควร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือจากการสำรวจครั้งนี้จะสำรวจคนทุกสัญชาติ เชื่อได้ว่าจะมีคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้นเป็นหลักหลายล้านคน ปัญหาเหล่านี้ก็จะไปเกี่ยวข้องกับ ความตื่นตัวอย่างมากในปัจจุบัน ในเรื่องของปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งมีรูปแบบที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และปัจจุบันนั้น ประเทศไทยก็ถูกจับตามองในเรื่องของปัญหาถึงการจัดการกับเรื่องของผู้ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ด้วยเงื่อนไข

ต่างๆกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องเงื่อนไขทางเศรษฐกิจหรือความมั่นคงหรือความไม่สงบในบริเวณชายแดนด้วย

สิ่งที่สำคัญ แม้ว่ารัฐธรรมนูญก็ดี หรือการมีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือนโยบายรัฐบาลจะมีความชัดเจน เราพบความเป็นจริงที่ว่า การจัดการกับปัญหาเหล่านี้ ถ้าหากขาดระบบการประสานงานที่ดีหรือขาดความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้ก็จะกลายเป็นปัญหาขึ้นมาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีของการค้ามนุษย์นั้น พบว่า การขาดระบบการประสานงานที่ยังไม่มีประสิทธิภาพในสภาพปัจจุบันนั้น ทำให้เกิดปัญหาอยู่เป็นระยะๆ ในเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีการมองว่า ประเทศไทยยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ได้ดีเท่าที่ควร ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ที่เป็นหน่วยงานหลักในเรื่องนี้ ยังประสบปัญหาในการประสานงานกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน หรือหน่วยงานอย่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เวลาที่เกิดกรณีการจับกุม พบปะกลุ่มผู้ที่เข้าเมืองไม่ถูกกฎหมาย หรือมาทำงานโดยผิดกฎหมาย อย่างนี้เป็นต้น แต่ขาดกระบวนการที่จะดำเนินการตามหลักของสากล ในการที่จะดำเนินการดูแลแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นที่นับวันจะมีความท้าทายมากยิ่งขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานจะต้องประสานงานกันให้ความร่วมมือและมีความตระหนักอยู่ตลอดเวลา ภารกิจซึ่งอาจจะมองว่าเป็นภารกิจเฉพาะของแต่ละกระทรวง ทบวง กรมนั้น มีผลกระทบทั้งสิ้นต่อเรื่องของการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน และดูแลไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั่นเอง

ประเด็นสุดท้าย ที่ถือว่าเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างยิ่งคงหนีไม่พ้น**สภาพความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ในบ้านเมืองของเรา** ซึ่งก็ทำให้ในช่วงที่ผ่านมาได้เกิดเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ ที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนจนถึงขั้นการสูญเสีย ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้ทุกฝ่ายจะต้องมีความตื่นตัวมากยิ่งขึ้น ในเรื่องของการใช้และการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ตามหลักของกฎหมาย ตรงนี้เป็นประเด็นที่ท้าทายอย่างมาก และก็ยังคงเป็นปมประเด็นของความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากการทำงานของกระทรวง ทบวง กรม ตามภารกิจปกติแล้ว รัฐบาลจึงได้ดำเนินการในการผลักดันให้เกิดกระบวนการของการปฏิรูปและการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งการปฏิรูปนั้น ก็จะครอบคลุมไปในเรื่องโครงสร้างของเศรษฐกิจ การเมืองและในเรื่องอื่นๆ เช่น เรื่องสื่อสารมวลชน ซึ่งล้วนแล้วเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนทั้งสิ้น

นายกรัฐมนตรี เน้นย้ำว่า ขอให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ให้ความร่วมมือกับบรรดากลไกต่างๆ ที่รัฐบาลได้สร้างขึ้นมา ซึ่งหวังจะให้เป็นกลไกที่เป็นอิสระ เพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิรูปและการปรองดองในที่สุด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกหน่วยงานในสังกัดของ ๒๐ กระทรวง จะได้ร่วมมือกันกับกลไกเหล่านี้และร่วมกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อที่จะผลักดันการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

ทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ ให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อที่จะลด ป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิในด้านต่างๆ และบูรณาการบทบาทของหน่วยงานของเรากับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อที่จะดำเนินการเรื่องนี้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

นายกรัฐมนตรีขอเรียนย้ำว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะเชื่อว่าเรื่องการดำเนินการในเรื่องนี้ จะเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไทยมีความเข้มแข็ง เป็นเรื่องที่จะมีผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนและยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศอีกด้วย

วันนี้ถือเป็นนิมิตหมายที่ดี ที่หน่วยงานต่างๆได้มารวมตัวกัน เพื่อจะได้ดำเนินการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อขับเคลื่อนในเรื่องแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ นี้ ต่อไป

บทสรุป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงได้เปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ "ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : รวมพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วน" เพื่อเป็นการเปิดตัวแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ อย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งได้อวยพรให้การจัดการประชุมประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ทุกประการและขอให้ทุกคนประสบความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา เป็นพลังในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้ารุ่งเรืองยิ่งๆขึ้นไป

กลุ่มงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
โทร. ๐-๒๑๔๑-๒๗๔๔, ๔๖, ๕๘
www.rlpd.moj.go.th